

Chwarae Plant Theori ac Arfer

Tabl o Gynnwys:

Rhan 1 – 2-4

Rhan 2 – 5-7

Rhan 3 – 8-9

Rhan 4 – 10-11

Rhestr Gyfeirio – 12-16

Rhan 1

Dealltwriaeth o Bwysigrwydd Amrywiaeth o Fathau o Chwarae.

Mae chwarae yn peth arbennig lle mae plant yn gallu archwilio, gwneud penderfyniadau a defnyddio eu dychymug. Mae math o chwarae yn newid wrth i blentyn newid yn eu plentyndod o fod yn babi i bywyd cynnar y plentyn. Mae gan pob plentyn yr hawl i chwarae a gwneud dewisiadau eu hun, fel ei fod wedi'i gynnwys yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Plentyn (1989) (UNICEF, 2019). Mae chwarae ti fewn a tu allan yn hanfodol i lles plentyn ac yn bwysig i datblygiad a dysgu plant yn y Blynyddoedd cynnar. Mae chwarae tu fewn a tu allan yn hwyl i blant ac yn rhoi cyfle i nhw cymrud rhan mewn wahanol gweithgareddau neu dysgu am y byd o'u cwrdd ac beth sydd yn ei diddordeb iddynt gyda phlant ac oedolion eraill neu ar ben eu hun. Mae chwarae yn peth agored ac y hyblug mae'n rhoi cyfle i blant cael archwilio ac arbrofi syn rhoi'r hyder iddynt ac yn her iddynt arbrofi (Llywodraeth Cymru, 2021).

Yn ôl Play Wales (n.d.) , Mae chwarae plant yn galli fod yn sawl ffurf, swllyd, cymdeithasol amser tawel, amser i blentyn cael canolbwyntio ar y peth mae'n chwarae efo. Mae chwarae i blant yn galli fod drwy datblygiad gorfforol, meddyliol ac emosiynol.

Mae yna chwech cam patrwn i chwarae plant o genedigaeth hyd at 3 mis – chwarae heb cymorth sef chwarae symudiadau bach lle maer plenty yn dychre sylwi ar pethau ac yn cryfhaur corff. Chwarae unigol – 3 mis hyd at 2 blwydd oed mae hyn yn amser lle mae plenty yn chwarae ar ben eu hun ac yn datblygu canolbwyntio ac annibyniaeth. Chwarae Gwylwir 2 flwydd oed – mae'r plentyn yn dychrau edrych ar chwarae ac yn sylwi beth mae plant eraill y neu wneud. Chwarae pararel- 2 flwydd oed ac hyn amser hyn mae plant yn chwarae ochr i ochr gyd tegannau syml heb rhyngweithio. Chwarae cysylltiedig 3-4 oed – mae plant yn chwarae efo gilydd ac yn cydweithio ac yn siarad am yr hyn maent yn eu wneud. Chwarae cydweithredol 4 oed ac hyn – adeg hyn o chwarae mae plant yn gwella sgiliau cymdeithasol ac yn trefnu chwarae. (Brain and Mukherji, 2005)

Yn ôl Alanna Gallo, (2021) dwedodd Jean Piaget a Maria Montessori, bob chwarae yn amser i blentyn ac taw gwaith y plentyn sydd yn dangos trwy chwarae. Ymchwil Piaget i adeiladu ei ddamcaniaeth ar bedwar cam o ddatblygiad gwybyddol yn seiliedig edrych ar sut mae plant yn chwarae, yn cynnwys y cam sensorimotor, y cam cyn-weithredol, y cam gweithredol congrid, a'r cam gweithredol ffurfiol. Mae

camau yn cael eu torri i lawr yn ôl oedran o'u genedigaeth i 2 flynedd, 2 i 7 oed, 7 i 11 oed, ac 11 oed trwy fod yn oedolyn. (Alanna Gallo, 2021)

Chwarae creadigol.

Mae chwarae creadigol yn chwarae syn creu amrywiaeth o arbrofi a defnyddio offer gwahanol (play.wales,2023). Mae chwarae creadigol yn galli cael eu chwarae tu fewn neu tu allan yn yr awyr agored. Mae chwarae creadigol yn cael eu cynnal yn rhan fwyaf o lleoliadau chwarae plant. Mae'n cyniatau plant cael defnyddio defnydd celf a chreft. Yn ol Play Wales (2023), mae creadigrwydd yn cysylltiedig i lle chwarae i blant trwy chwarae creadigol, ac helpu datrys problemau ac yn helpu plentyn archwilio'r amgylchedd. Roedd Lev Vygotsky (1896 - 1934) yn seicolegydd oedd yn ymchwiliodd mewn dysgu plant wrth edrych sut mae nhw yn cymdeithasol a diwylliannol. Yn benodol, yn edrych ar bwysigrwydd rhyngweithio cymdeithasol yn natblygiad gwybyddol plant. Roedd gan Vygotsky diddordeb mewn creadigrwydd a dychymyg plant a gweld sut roedd y rhain yn cael i weld mewn addysg. (Penfold, 2019)

Chwarae yn yr awyr agored.

Mae chwarae yn yr awyr agored yn rhan bwysig iawn o addysg blynyddoedd cynnar i blant. Mae'n rhoi cyfle i blant ddysgu am y byd a amgylchedd oi cwrpas, ac yn helpu plant defnyddio eu dychymyg mewn ffordd na all unrhyw weithgaredd arall. Mae chwarae yn yr awyr agored yn dysgu arweiniad i plant trwy chwarae gyda gemau ac archwilio. (A guide to Forest School in Wales, n.d.). Mae chwarae yn yr awyr agored yn gysylltiedig a symudiad or corff. sy'n helpu plant i wella sgiliau echddygol. Mae chwarae yn yr awyr agored yn rhan bwysig o addysg blynyddoedd cynnar ac mae ganddo manteision i ddatblygiad corfforol, a chymdeithasol plant. Mae'n helpu i darganfod yr amgylchedd a datblygu sgiliau echddygol, cydsymud, cydbwysedd, yn helpu i datrys problemau, cael hyder, sgiliau gweithio mewn grwp a dealltwriaeth. (www.earlyyearscares.com, 2023)

Yn ôl forestexplorers.weebly.com,(n.d.) Gwelodd Friedrich Froebel (1782-1852) bod yr awyr agored yn rhan bwysig i addysg plantyn, dim dimond yn gorfforol, ond yn eu helpu ddeall ac arbrofi yn gymdeithasol hefyd (Joyce, 2012). Maen bwysig bod blant yn cael amser gyda natur er mwyn iddynt gallu gweld sut maer byd natur yn naturiol; (Joyce, 2012). Mae lleoliadau'n darparu amgylchedd dysgu trwy'r awyr agored neu

ysgol goedwig i blant lle mae nhw yn gallu dysgu yn yr awyr agored am y byd natur ar amgylchedd o'i cwmpas a symudiadau trwy chwarae dyma'r ymwybyddiaeth a ddaeth i'r amlwg gan Froebel (Joyce, 2012).

Mae Llywodraeth Cymru (2014) yn credu fod gan blant hawl sylfaenol i gallu chwarae yn yr awyr agored, a bod chwarae yn mwynhad at eu lles. Mae chwarae'n hefyd yn bwysig ar gyfer lles planynt trwy ffisegol cymdeithasol a datblygiad emosiynol. Mae hawl i plant cael chwarae yn Erthygl 31 o Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar y Hawliau'r Plentyn Llywodraeth Cymru yn mabwysiadu'r Cenhedloedd Unedig yn ffurfiol Confensiwn ar Hawliau'r Plentyn yn 2004 (UNICEF, 2019), ac maen bwysig ein bod yn eu wneud. (Welsh Government, 2014)

Rhan 2

Chwarae hunangyfeiriedg.

Yn ôl Playadventures,(n.d) mae chwarae hunangyfeiriedig yn cyniatau plant i chwarae ar ben eu hunan heb i oedolin ymari yn y chwarae. Mae rhoi cyfle i'r plentyn cael dewis beth ma nhw eisiau chwarae gyda a sut, gan dilyn eu syniadau a diddordebau nhw. Mae hyn yn helpur oedolin gweld datblygiad cyfannol y plentyn mewn gwahanol adrddaloedd o'u datblygiad, trwy gweld sut mae'r plentyn yn archwilio trwy chwarae a mynegi a gwneud dewisiadau.

Mae'n bwysig bod yr oedolin yn cofio taw y plentyn sydd yn gwneud y penderfyniad o beth i chwarae efo a taw nhw sydd yn arwain y chwarae (ledendecker,2020).

Yn ôl Ledendecker, (2020) mae chwarae hunangyfeiriedig yn cyfeirio at syniadau Montessori. Mae chwarae hunangyfeiriedig yn manteisio plentyn i archwilio ar ben eu hun a gwneud penderfyniadau. Mae hyn yn gwneud i'r plentyn yn fwy hyderus a llwyddianus. Mae chwarae annibyniaeth yn rhoi annibyniaeth i'r plentyn o oed ifanc mewn amgylchedd sydd yn addas i oed y plentyn, wrth rhoi cyflwr i'r plentyn fod yn creadigol. Mae'n eu helpu iddynt ystyried eu cyhyrau.

Mae chwarae annibyniaeth yn rhoi cyfle i'r plentyn datrys problemau trwy chwarae ac rhoi cyfle iddynt datblygu eu dealltwriaeth or byd ai amgylchedd sy'n bwysig. (Play.wales, 2023). Yn ôl Polisi chwarae llywodraeth cynulliad mae chwarae yn bwysig i pob plentyn ac yn datblygu sgiliau corfforol, cymdeithasol, meddyliol, emosiynol a chreadigrwydd. (Uwtsd.ac.uk, 2025)

Mae chwarae yn amser i plant cael y cyfle i adlewyrchu bywyd yn go iawn ac yn galli arbrofi gwahanol pythech. Mae datblygiad cymdeithasol yn dod trwy chwarae nid yn unig trwy gweithredin corfforol. Nid dim ond yn unig chwarae mae plentyn yn gwneud mae nhw hefyd yn datblygu dysgu gwybodaeth a chymdeithasol. Mae chwarae yn bwysig i blant oherwydd maen't yn rhoi cyfle da i nhw archwilio a trio pythech Newydd a creu perthynas gyda plant eraill. Mae yngysylltu gweithredol trwy chwarae yn hybu datblygiad cyfan y plentyn. (Walters-Davies,2022).

Yn ôl Play Wales,(2022) gall oedolyn cefnogi chwarae hunangyfeiriedig i'r plentyn trwy gwneud llefydd chwarae yn lle cynhwysol a amrywiol i'r plentyn, cael y rhyddyd a dewis eu chwarae. Rhoi cyfleoedd i'r plentyn chwarae i cymrud risg a herior thwf

personol. Mae'n bwysig bod yr oedolin yn cynllinio a paratoi lle chwarae at diddordeb, oedran a galli y plentyn.

Mae'r oedolyn yn galli cael effaith bosatif ar lles plentyn trwy fod yn rol positif a fod yn garedig a fe dylsen dangos parch at y plentyn wrth iddynt gwneud ei penderfyniadau, maen't yn dewis trwy chwarae. (gov-wales,2020).

Mae' bwysig bod yr oedolin yn darparu cyfleoedd i'r plant cael chwarae iddynt cael y dewis rhwng gweithgareddau dysgu a gweithgareddau amrywiol (Unicef, 2019). Rol yr oedolyn yw i wneud yn siwr bod yr ardal chwarae yn addas i'r plentyn i wneud yn hwylus iddyn chwarae. Cyfleoedd dysgu ac arbrofi i cael arsylwi ac i ail-greu profiadau i cyfoethogi eu chwarae (Unicef, 2019).

Mae'n bwysig bod yr oedolyn yn gwrandao ar y plentyn i datblygu ymddiredaeth ac i dangos diddordeb yn yr hyn mae'r plentyn yn gwneud. Ambell dro bydd yr oedolyn yn gweithio gyda'r plant neu y neu asesu. (pentagon play.2022).

Mae chwarae hunangyfeiriedig yn bwysig yn bywyd chwarae plentyn oherwydd mae en datblygiad bywyd cyfannol mewn gwahanol ardaloedd yn bywyd datblygiad plentyn. Mae'n rhoi rhyddyd i'r plant gwneud dewisiadau eu hun a beth yw eu diddordebau. Wrth i blant chwarae mae'n model damcaniaeth o chwaraeac yn cynnwys gwahannol camau ac yn helpu'r oedolyn i ddeall chwarae'r plant. Mae hefyd yn modelu hefyd sut y gall yr oedolyn effeithio neu ymaru ar y chwarae plentyn. Pan fyddwn yn arsylwi plant yn chwarae, pan fydd y plentyn yn cymrud risg, fyller bydd rhaid i'r oedolyn ymyrru yn y chwarae mae'r cylch chwarae felly yn gau i lawr. (Lion.2022).

Yn ôl Lion (2022) mae'r cylch chwarae a chwech fodel damcaniaeth. Y "Pre-Cue" yw'r syniad mae'r plentyn yn cael cyn chwarae, teimladau, meddwl, ffantasi sy'n awydd y chwarae. Y "play-Cue" lle bydd y plentyn yn trosglwyddio ei syniadau trwy'r chwarae. Y "Play return" pan fydd y chwarae yn cael plant eraill i godi gan blentyn arall au bod yn ymateb i'r chwarae. Y "flow" lle mae cylchdroe o'r "play-cues" lle mae'r chwarae yn Dilyn ymlaen. Ar y pwynt yma mae'r plant yn ymgolli yn y chwarae. Mae "Play Frame yn rhan ffisegol a ddychmygol lle mae chwarae yn cymrud rhan. Y "Play Annihilation" yn cymrud rhan pan fydd un o'r plant sy'n cymrud rhan yn y chwarae nail y plentyn a dychreodd y "play cue" neu plentyn arall yn dod

a'r chwarae i ben. Neu hefyd pryd bydd yr oedolyn yn dod a chwarae i ben (King and Newstead, 2019).

Rhan 3

Pam mae Arsyllwadau yn bwysig.

Mae y broses o arsylwi yn cael ei ystyried yn un o'r dulliau effeithiol o asesu plant wrth iddynt datblygu. Mar blynnyddoedd cynta plentyn yn bwysig o amser dysgu trwy chwarae ac yn amser sefydlu ymddygiad a rhyngweithio ar byd tu allan (Larger Family Life, 2025). Mae arsylwi ar blentyn yn dangos i'r oedolyn sut mae pob plentyn yn ymddwyn, dysgu, ymateb i sefyllfaoedd newydd, ac yn rhyngweithio ag eraill. Mae arsyllwadau yn helpu gwneud penderfyniadau, hysbysu arferion, a datblygu cynllun gweithredu sy'n gweddu orau i anghenion unigol pob plentyn. Mae arswyliadu yn bwysig oherwydd mae yr oedolyn yn casglu tystiolaeth wrth arsylwi a gwrando ac maen galli galliogi faint mae'r plant wedi dysgi sgiliau sydd yn helpur oedolyn weld os oedd y gweithgaredd yn llwyddianus ar chyfleodd yn bwrpasol i'r plant. Mae hefyd yn dangos a oes unrhyw anawsterau yn codi (Features, 2021).

Mae'n holl bwysig bod yr oedolyn sydd yn gwethio gyda plant efo dealltwrieth o datblygiad y plentyn. Fe gall yr oedolyn gwneud hyn trwy arsylwi ar y plant ar sut y maen't yn chwarae a'u mwynhad mae hyn yn fordd i'r oedolyn gweld beth mar plentyn yn galli gwneud ac yn helpu at cynllunio mwy priodol at datblygiad a galli y plant. Hefyd mae'n rhoi cyfle i'r oedolyn weld a casglu gwybodaeth am beth mar plentyn yn gwybod a'i ddeall yn ogystal a hoffter y plentyn. Gallwch arsylwi ar y plant unrhyw adeg or dydd ac yn dyddiol wrth iddynt gwneud eu gweithgareddau ac yn rhoi cymaint o wybodaeth a bydd yn digwydd yn yr awyr agored neu ti fewn y dosbarth. Mae'n bwysig cymrud y wybodaeth perthnasol pan yn arsylwi ar blentyn am ddatblygiad fod modd gynllunio at y dyfodol mae'r gwybodaeth a casglwyd am y plant yn bwysig i ddatblygiad i weld darlun cyflawn o'r plant. (Yr Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills Observing Children, n.d.)

Yn ôl Newstead and Bennette,(2011) y gwybodaeth mae'r oedolyn yn arsyli i wneud dyfarniadau ar sut i gwneud chwaraeyn haws i blant gall hyn golygu defnyddio gwybodaeth i ymuno neu adael yn llonydd.

Mae llawer o wahanol fyrdd o arsylwi ar blant a pam maen bwysig. Pwysigrwydd arsyllwadau yn ôl Lally,(1991) mae arsylwi pob plentyn yn unigol ac mewn grwp yn

bwysig ein bod yn dadansoddi a gwerthuso pob arsylwad, a defnyddio'r gwybodaeth a gaslwyd i pob plentyn i weld angen cyfannol y plentyn (Lally,1991).

Mae na gwahanol mathau o arsylwadau plant a gellir defnyddio i cofnodi datblygiad plentyn, sylwadau Naratif, sylwadau grwp, cipluniau. Mae sylwadau Naratif yn galli cymrud tua 20-30 mined ac yn arylwad ysgrifennedig mae'r oedolyn yn gwneud wrth arsylwi ar y plentyn yn chwarae a ddweud. Mae'n arsylwad syn rhoi manylion ar estynedig o weigaredd ac yn rhoi manylion am weithredoedd neu leferydd y plentyn. Edrych ar sut y mae'r plentyn yn chwarae yn unigol neu mewn grwp o blant neu chwarae ochr i ochr gyda plant oedolion eraill. Mae sylwadau Naratif yn ddefnyddiol iawn mewn arsylwad wrth arsylwi ar y plentyn yn fanwl ar pobeth mae'n eu wneud a clywed be mae'r plentyn yn dweud. Mae hyn yn helpu i ddeall ynddygiad plentyn ac yn adeiladu darlun o diddordebau a datblygiad cyffredinol o'r plentyn yn mhob maes dysgu. (Kurt, 2020)

Yn ôl Drake,(2006) mae arsylwadau naratif yn rhoi darlun cyfannol o ddysgu'r plentyn ac yn galli rhoi gwybodaeth ddefnyddiol wrth arsylwi ac yn dangos y diddordeb y plentyn a beth nad yw'r plentyn yn mwynhau. Mae hefyd yn rhoi cyfle i'r oedolyn arsylwi a ffocwsu mewn gwahanol mesydd dysgu, mae hyn yn galli cymrud lle i fewn y Dosbarth neu yn yr awyr agored. Mae'n arsylwad effeithiol iawn o fordd i gymrud gwybodaeth plentyn yn y mesydd dysgu.

Mae hefyd yn rhoi cyfle i weld a oes unrhyw anghenion ychwanegol o'r blentyn sydd yn helpu'r oedolyn i cynllino ar gyfer anghenion y plentyn. (Uwtsd.ac.uk, 2025)

Ar y llaw arall, Fe gall arsylwad Naratif cymrud llawer o amser sydd yn galli bod yn broblem mewn rhai lleoliadau trwy cael i torri ar draws pan yn gwneud arsylwad ar y plentyn sydd ddim yn rhoi cyfle i arsylwi ar y plentyn cyfan. (stiers,2023)

Yn ôl Ngondonga, (2024) fe gall canolbwyntio ar un plentyn fod yn galed mewn grwp ac yn anodd hefyd i ddeall beth ma nhw'n gwneud os yn siaradus neu ddi siaradus. Oherwydd y maint o blant sydd yn y grwp gwneud yn siwr taw y plentyn sydd yn siarad hefyd cael i torri ar draws gan rhywun, hefyd gall fod yn cymrud llawer o amser i recrio lawr.

Rhan 4

Dangos dealltwriaeth o rôl chwarae wrth gynnal arswiliadau ac asesiadau o blant.

Mae arsylwi ar plant yn chwarae yn peth naturiol ac yn dangos diddordebau hefyd yn darparu golwg gyfannol o sgiliau plant wrth cymrud rhan mewn y chwarae mae'n dangos mwynhad ac yn lleihau pryder ac annog ymddygiad positif mae hyn yn helpu'r oedolyn i arsylwi a asesu plant yn y lle chwarae (Llywodraeth Cymru, 2021).

Yn ôl Ngondonga, (2024) mae arsylwi ar blentyn yn allweddol i hunan hyder nhw. Mae'n dangos bod y plentyn yn cyflawni gwaoth ac yn annog plant i fynd at heriau Newydd yn brwdfydol.

Yn ôl Mohamed,(2023) mae arsylwi yn ystod chwarae yn bwysig oherwydd rydyn yn dilyn llais y plentyn. Mae plant yn mynegu teimladau, trwy chwarae a mynegu eu meddyliau a syniadau. Wrth i plant chwarae maen't yn teimlo'n ddiogel yn mynegu eu hunan ddilys. Bydd y plant hefyd yn ymateb i'r amgylchedd yn yr ysgol goedwig wrth cael hyder a rhyddid i'r plant cael dysgu am ei annibyniaeth. Helpu plant chwarae yn unigol ac mewn grwp i gwneud gweithgareddau. Dysgu iaith newydd am y byd natur o'n cwrdd yn yr awyr agored (O'Brien, 2018) . Mae llais y plentyn yn dilys ac yn cefnogi sgaffaldio, ailadrodd a hefyd gwella profiadau dysgu plentyn yn well.

Yn ôl play.wales,(n.d) Erthygl 31 or confensiwn yn datgan bob plentyn yr hawl i chwarae a i cymrud rhan mewn gweithgareddau syn addas i oedran y plentyn mewn bywyd diwyllianola celfyddydau.

Mae gwneud arswiliadau yn bwysig i datblygiad plentyn oherwydd gallwn sylwi ar sut mae'r plentyn yn gweithredoedd corfforol, mynegiadau, ystumiau a hefyd gweld ymddygiadau plant, a gwrando arnynt yn siarad ac yn gweithio a plant eraill. Dangos sut maen nhw'n datblygu, gweld beth yw cas bethau a sut maen nhw'n dysgu trwy eu chwarae a'u rhyngweithiadau. Hefyd yn datgelu mwy am y plentyn fel unigolyn, a sut mae'n rhyngweithio â phlant ac oedolion eraill. Mae arsylwi a asesu plentyn gyson yn helpu i sicrhau bod plant yn datblygu disgwyledig. Ac yn helpu weld os oes problem, mae arsylwi yn nodi'n gyflym yr ardal y mae'r plentyn yn cael trafferth a gallwch fynd i afael â'r materion hyn a sicrhau bod y plentyn yn cael cymorth sydd eisiau. (Azilo training, 2021)

Yn ôl Llywodraeth Cymru, (2021), Wrth arsylwi ar blant trwy chwarae mae'n rhan bwysig fod yr oedolyn yn cefnogir plant yn y gweithgareddau i datblygiad y plant. Maen't yn helpu meithrin llawer o sgiliau fel cymdeithasu datblygiad corfforol a lles emosiynol. Mae'n bwysig bod yr oedolyn yn creu amgylchedd diogel. Mae diolelwch yn Sylfaen gweithgareddau chwarae yn llwyddiannus mae'n bwysig bod yr oedolyn yn sicrhau bod yr amgylchedd yn dan do neu ti allan yn ddiogel ar gyfer

chwarae, sicrhau bod yr ardal chwarae yn rhydd o beryglon a dysgu plant am arferion chwarae diogel i hybu ymwybyddiaeth.

Creu amrywiaeth o ddeunyddiau a adnoddau a helpu plant i cymrud rhan mewn chwarae dychmygus gyda plant eraill neu ochr y n ochr a plant (Llywodraeth Cymru, 2021).

Gall oedolyn helpu plant wrth chwarae i datblygu sgiliau cymdeithasol trwy gwneud gweithgareddau grwp a gwethio fel tim i cydweithio i creu rhywbeth. Dangos i plant sut i rhannu a gwrando annog plant i gynnwys cyfoedion y neu chwarae a helpu datrys gwrthdaro trwy arwain plant yn y fordd cywir. Mae'n bwysig siarad gyda plant wrth chwarae gofyn cwestiynnau mae hyn yn helpu ehangu eu geirfa a dealltwriaeth. Annog y plant i siarad wrth trafod sut maen't yn teimlo siarad am teimladau. Mae hefyd yn bwysig bod yr oedolyn yn rhoi amrywiaeth o ddeunyddiau diwylliannol berthnasol allan y cyfleoedd chwarae bod plant yn ymwybyddol o gefndir unigryw pob plentyn bydd hyn yn helpu plant i archwilio a chrosawu gwahanol ddiwylliannau trwy chwarae. Fe gall oedolyn cefnogi arsylwi plant trwy arsylwi a asesu pob plentyn trwy chwarae a gweld a oes anghenion ar plentyn gweld pwy diddordebau sydd gyda plant ac ymestyn gweithgareddau chwarae yn ol hynny. Os oes gan blentyn anghenion fe gall yr oedolyn addasu lefel a cefnogur chwarae wrth cynnig adnoddau gweithgareddau peodol, (Care Learning, 2024).

Yn ôl erthygl Mcinnes *etal.*(2023) maen't yn ystyried bod rôl yr oedolyn yn y plentynod cynnar y plentyn wrth chwarae, yn hanfodol i datblygiad plentyn. Mae rôl yr oedolyn yn y blynyddoedd cynnar efo amrywiaeth o gyfarwyddo gweithgareddau lle ma plant y neu arwain.

Cyfeiriadau

A guide to Forest School in Wales. (n.d.). Available at: <https://naturalresourceswales.gov.uk/media/696065/guide-to-forest-school-booklet-eng-final.pdf> (Darllenwyd: 18 Chwefror 2025).

Alanna Gallo (2021) *What are the stages of play? Jean Piaget's Theory of Play!* Play. Learn. Thrive. Available at: <https://playlearnthrive.com/stages-of-play-jean-piagets-theory/> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

Azilo training (2021) *The Importance of Observation in Childcare Settings*. azilotraining.com. Available at: <https://azilotraining.com/2019/08/16/the-importance-of-observation-in-childcare-settings.html> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

Birth to 5 matters (2020) *Play – Birth to 5 Matters*. Birth to 5 Matters. Available at: <https://birthto5matters.org.uk/play/> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

Brain, C. and Mukherji, P. (2005) *Understanding child psychology*. Cheltenham: Nelson Thornes.

Care Learning. (2024) 3.1. *Outline Ways That Adults Support Children In Play And Leisure Activities - Care Learning*. Available at: <https://carelearning.org.uk/qualifications/level-1-caring-children/cfc-10-leisure/3-1-outline-ways-that-adults-support-children-in-play-and-leisure-activities/> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

Drake, J. (2006) *Observing children - Nursery World*. Nursery World. Available at: <https://www.nurseryworld.co.uk/content/news/observing-children/>.
forestexplorers.weebly.com. (n.d.). *Holistic Development and the outdoors*. Available at: <https://forestexplorers.weebly.com/holistic-development/holistic-development-and-the-outdoors> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

GOV.WALES. (2020) Home | GOV.WALES. Available at: <https://www.gov.wales> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

K Lion (2022) What is the Play Cycle? | Smartkidz Play and Learn. Smartkidz Play and Learn. Available at: <https://www.smartkidzplayandlearn.co.uk/2022/01/29/what-is-the-play-cycle/> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

King, P. and Newstead, S. (2019). Re-defining the Play Cycle: An empirical study of playworkers' understanding of playwork theory. *Journal of Early Childhood Research*, 18(1), pp.99–111. doi:<https://doi.org/10.1177/1476718x19885991>.

Kurt, G. (2020). (PDF) *Observing young children's play: a brief review*. ResearchGate. Available at: https://www.researchgate.net/publication/338986982_Observing_young_children (Darllenwyd: 19 chwefror 2025)

Larger Family Life. (2025). *Larger Family Life*. Available at: <https://www.largerfamilylife.com> (Darllenwyd: 19 Chwefror 2025).

Lally, M. (1991) *The Nursery Teacher in Action*. Paul Chapman Publishing.

Ledendecker, M. (2020) Why Encourage Self-Directed Play? www.berkshiremontessori.org. Available at: <https://www.berkshiremontessori.org/msb-blog/self-directed-play> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

Llywodraeth Cymru (2021). *Cwricwlwm i Gymru - Hwb*. hwb.gov.wales. Available at: <https://hwb.gov.wales/cwricwlwm-i-gymru> (Darllenwyd: 19 Chwefror 2025)

McInnes, K. *et al.* (2013) 'The nature of adult–child interaction in the early years classroom: Implications for children's perceptions of play and subsequent learning behaviour', *European Early Childhood Education Research Journal*, 21(2), pp. 268–282. doi: 10.1080/1350293X.2013.789194.

Mohamed, T. (2023) The skill of observation. The Voice of Early Childhood. Available at: <https://thevoiceofearlychildhood.com/the-skill-of-observation/> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

Newstead, S. and Bennett, C. (2011) The buskers guide to playwork. Eastleigh: Common Threads Publications.

Ngondonga, M. (2024) Nail your Early Years observations and assessments. Famly.co. Available at: <https://www.famly.co/blog/turning-your-observations-into-insightful-assessments> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

O'Brien, L. (2018). *Forest Schools: impact on young children in England and Wales - Forest Research*. Forest Research. Available at: <https://www.forestresearch.gov.uk/research/forest-schools-impact-on-young-children-in-england-and-wales/> (Darllenwyd: 19 Chwefror 2025).

Penfold, L. (2019) *Vygotsky on collective creativity – Art. Play. Children. Learning*. louisapenfold.com. Available at: <https://louisapenfold.com/collective-creativity-vygotsky/> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

Pentagon Play. (2022) The Role of the Adult in Supporting Children's Play. Available at: <https://www.pentagonplay.co.uk/news-and-info/adult-support-for-childrens-play?srsId=AfmBOoo4aRZUQU4hB0IrpY8NQZIHXccBbNkuZB3xNg6MB5OLquBEF5U5> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

play.wales. (2023) Home - Play Wales. Available at: <https://play.wales>.

play.wales. (n.d.) *Play Types - Play Wales*. Available at: https://play.wales/publications_category/play-types/ (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

play.wales. (n.d.) Right to play - Play Wales. Available at: <https://play.wales/play/right-to-play/> (Darllenwyd: 19 Chwefror 2025)

PlayAdventures. (n.d.) Self Directed Play. Available at:
<https://www.playadventures.org/self-directed-play> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

Stimers, M. (2023) Pros Cons of Narrative Inquiry. Compita Consulting. Available at:
https://compitaconsulting.com/the_pros_and_cons_of_using_narrative_inquiry/.

UNICEF (2019) *The Convention on the Rights of the Child: the Children's Version*. UNICEF. Available at: <https://www.unicef.org/child-rights-convention/convention-text-childrens-version> (Darllenwyd: 19 Chwefror 2025)

Uwtsd.ac.uk. (2025). *Log in to the site / Home*. Available at:
<https://moodle.uwtsd.ac.uk/course/view.php?id=9747§ion> (Darllenwyd: 19 Chwefror 2025).

Uwtsd.ac.uk. (2025). *Log in to the site / Home*. Available at:
<https://moodle.uwtsd.ac.uk/course/view.php?id=9747§ion> (Darllenwyd: 18 Chwefror 2025).

Early Years Observation Methods. Twinkl.co.uk. Available at:
<https://www.twinkl.co.uk/teaching-wiki/early-years-observation-methods> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

Waters-Davies, J. (2022) *Introduction to Play*. SAGE.

Welsh Government (2014) *Wales -a Play Friendly Country Statutory Guidance*. Available at: <https://www.gov.wales/sites/default/files/publications/2019-07/wales-a-play-friendly-country.pdf> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

www.earlyyearscares.com. (2023) *The Importance Of Outdoor Play In Early Years Education - Early Years Careers*. Available at:
<https://www.earlyyearscares.com/eyc/early-years-practice/the-importance-of-outdoor-play-in-early-years-education/>(Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).

Yr Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills Observing Children. (n.d.) Available at: <https://hwb.gov.wales/storage/74f7c7cc-d337-4fd0-9604-27b3d1a5746d/observing-children.pdf> (Darllenwyd: 02 Chwefror 2025).